

Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk: “Yerel yönetimler, projeye kararlı yaklaşmaz ise başarıya ulaşma şansları yok.”

Değerlendirilebilir atıkların geri kazanımı konusunda öncü ve yenilikçi projeleri ile dikkat çeken Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk, tüketicilerin, sivil toplum kuruluşlarının, kamu kurumlarının ve özel sektörün sistem içerisindeki önemini vurguladı.

İlçenizde, 2000 yılında ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımıyla ilgili çalışmalar ÇEVKO Vakfı ile birlikte gönüllü olarak başlamıştır. 2009 yılı itibarıyla bu çalışmalarda nasıl bir gelişme gözlemliyorsunuz?

Kadıköy Belediyesi olarak evsel atıkların değerlendirmesine yönelik geri kazanım ünitesini kurar kurmaz ÇEVKO ile çalışmaya başladık. Daha sonra ambalaj atıklarının değerlendirmesi ile ilgili yasal düzenleme çıktıktan sonra Kadıköy Belediyesi, ÇEVKO ile beraber bu olayda öncü olabilecek bir görev üstlendi. Bu projenin başarıya ulaşmasındaki en büyük etkenlerden bir tanesi, bizim yönetim olarak bu projenin arkasında durmamız ve inanmamız oldu.

Biz yurtdışını çok gezen dolaşan ve bu konuda iyi örnekleri etüt eden bir belediyeyiz. Berlin’de bu konudaki yerlerin tamamını gezdim. Sadece ambalaj atıkları değil bütün atıkların değerlendirilmiş olduğu merkezleri, atıkların nasıl geri dö-

nüştürüldüğünü ve ekonomiye nasıl kazandırıldığını gördüm. Ambalaj atıkları bunların içerisinde en çarpıcı örneklerden bir tanesidir.

Belediyeler, geri kazanım bilincinin gelişmesi konusunda, tüketicilere olan yakınlıkları itibarı ile daha etkin bir rol üstlenebilir mi?

Biraz önce söylemiş olduğum kararların arkasında bu vardı. Örneğin, ambalaj atıklarının toplanmasında biz kararlı olarak durduğumuz zaman, birimlerimiz, ambalaj atıklarının çöpe atılmadığı yerlerde daha rahat toplama yapmaya başladı.

Vatandaşlar ise depolama günü geldiğinde atıklarını araçlara vermeye veya bununla ilgili kendi içlerinde ünitelere ayrılmaya başladılar. Bu da yönetimin olaya kararlı yaklaşımı ile mümkün oluyor. Zaten yerel yönetimler projeye kararlı yaklaşmaz ise projenin başarıya ulaşma şansı yok.

YEREL YÖNETİMLER VE LİSANSLI İŞLETMELER İLE İŞBİRLİĞİ

Belediyenizin tüketicilere yönelik çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

Tüketicilere yönelik eğitimler ÇEVKO Vakfı ile beraber yapmış olduğumuz çalışmalarla başladı. Tabii bunun okul, öğrenci bazında başlayıp aileye kadar gitmesi gerekiyor. Öğrenciler üzerinde yapılan çalışmaların çok daha faydalı, etkili ve devamlı olduğuna inanıyorum. Bunu da yıllar önce kendi çocuğumda fark etmiştim. Bir buçuk ay Berlin’de yaşayan 7-8 yaşındaki bir çocuğun orada ayrıştırılmadan etkilediğini, bu olumlu eğitimi orada aldığını ve bunu hayatının bir parçası olarak devam ettiğini gördüm. İlkokul çağındaki çocuklarımızdan itibaren bu eğitimin verilmesi önemlidir. Bu konuda Çevre Müdürlüğümüzün ÇEVKO ile beraber çalışmaları var. Ev hanımlarına evde değerlendirilebilir atıkların ayrıştırılması ile ilgili eğitim verilmesi gerekiyor. İş yerlerine ayrıca yine bu konu ile ilgili eğitim verilmesi gerekiyor.

İlçenizde geri kazanım çalışmalarında

tüketici bilincini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konudaki gözlemlerinizi neler?

Eğitim kültür seviyesi yüksek olan yerlerde zaten bireyler birbirini etkiliyor. Bizlerin hiçbir katkısı olmadan, sorumluluk hissettiği andan itibaren uygulamaya başlayan yurttaşlar var. Örneğin bölgede atık toplama kumbarası yoksa arabasının bagajına atıklarını koyuyor, iki kilometre yol giderek, atıklarını kumbaralara atıyor. Aslına bakarsanız kişinin hiçbir maddi kazanımı yok, ancak toplumsal kazanımın bilinci içerisinde hareket ediyor. O kişilerin işini kolaylaştıracak şekilde projeyi geliştirdiğiniz zaman sorun kalmıyor. Yani sokağın başına uygun bir yere bir konteyner koyarak onlara yardımcı olabiliyorsanız; o konteynerleri zamanında boşaltabiliyorsanız; evlerinde bunlar için üniteler yapmış olan insanlardan periyodik olarak bunları alabiliyorsanız; o zaman bu proje başarıyla yürüyor. Ama onları üzecek şekilde bir gün alıp bir hafta almıyorsanız, tabii kent içerisinde bunlar büyük sorunlar teşkil edebiliyor.

Geri kazanılmak üzere ilçenizde yılda ne kadar ambalaj atığı kaynağında ayrı toplanıyor, ya da ayrıştırılıyor?

Siz bunları benden daha iyi biliyorsunuz. Aylık 900 ton demiştiniz. Çok ciddi bir rakam. Yapılan çalışmalarla bu rakamın daha da üzerine çıkılacaktır. Hedeflerimiz daha da büyüyor. Bunu sıfırdan alın gelin 900 tona çıkarın. Müthiş bir rakam.

Bu atıkların geri kazanım işlemleri nasıl gerçekleştiriliyor?

İlk başta atık geri kazanım merkezini yaptığımız zaman, belediyemiz bunu tek başına götürüyordu. Zincirin genişlemesi gerektiğini hissettik. ÇEVKO ile birlikte hareket ettiğimiz zaman buna özel sektörün katılımının şart olduğunu gördük. ÇEVKO, özel sektör, kamu ve vatandaşların katıldığı bir dördlü olması bir projenin

başarılı olabilmesi için gereklidir.

Bu alanda ilçenizdeki özel sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ile etkili işbirlikleri geliştirebiliyor musunuz?

Kadıköy Belediyesi; üniversitelerle, sivil toplum örgütleriyle ve meslek odalarıyla çalışan bir yapıya sahiptir. Sonucu itibari ile dünyada çevresel bir çok sıkıntı var. Bunların hepsi her platformda tartışılıyor. Böyle olunca özel sektörü de devreye soktuk. Temizlik işlerimizi yapan Altaş'ı geri kazanım ile ilgili üniteyi işletmeye ikna ettik. Bu kârlı bir iş değil, zaman içerisinde ancak paraya dönüşebiliyor.

Almanya'da ALBA şirketi Almanya'nın şu anda en büyük şirketlerinden bir tanesi ve tamamen geri kazanım üzerine çalışma yürütmekte. Altaş firması da bu konuda ciddi yatırımlar yaptı. Bizim tesisimizi kiraladı, düzenledi, makine tesisat bakımından yeniden donattı, kent içerisinde toplama noktalarını çoğalttı, fazlaştırdı. Belediye üzerindeki büyük bir yük kalktı.

Sanayi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından beklentileriniz neler?

Sivil toplum kuruluşlarından eğitim konusunda destek ve toplumu organize edici projeler geliştirilmesini bekliyoruz. Bunlar kendi üyeleri arasında olabilir veya yaşadıkları kentle olabilir ama eğer bütün bunlar yapılmasına rağmen özel sektör yatırım yapmaz ise kamu sektörünün bunu tek başına yapması mümkün değil. Çalıştığımız lisanslı firma okullara, sokaklara, caddelere bu kadar çok konteyner ve geri kazanımla ilgili konteyner koymazsa, onları alacak toplayacak araç gereç yaratmaz ise ondan sonra da bunları değerlendirecek üniteler yaratmaz ise oraya ciddi yatırım yapmazsa proje başarılı olmaz. O zaman özel sektörün de buna muhakkak şekilde destek olması lazım yatırım yapması lazım, yatırımın da aynı geri dönmesini beklememesi lazım.

Bu konuda en önemli görev ve sorumluluk kimlere düşüyor?

Aslında bu konuda sivil toplum örgütleri-

nin ön planda olması gerekir. Geri kazanımın başarıya ulaşması için öncelikle tüketen insanların bu işle bilinçlenmesi gereklidir. Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin güçlenmesi anlamında hükümetlerin ciddi desteği yok. En cılız örgütler maalesef gelişemeyen sivil toplum örgütleridir. Kirasını ödeyemeyen, yayın organı çıkarılmayan, iletişim kuramayan bir sivil toplum örgütünden bahsedilemez.

Mesela yurtdışında sivil toplum örgütlerine devletin çok ciddi destekleri var. Onların ayakları üzerinde durmasını temin edebilecek iletişim araçlarını kullanmasına olanak sağlayabilecek ciddi destekler var. Türkiye’de bu destekler yok. Hiç olmazsa Çevre Bakanlığının çevre ile ilgili örgütlenmeler konusundaki sivil toplum örgütlerine bu alanda bir desteği olması gerekir. Bunu da göremiyorsunuz. İnanıyorum ki, Çevre ve Orman Bakanına şimdi sorun “kaç tane çevre ile ilgili dernek var?”, bilemezler. Çünkü onlarla ilgili bir iletişimleri yok. Burada ciddi bir iletişim eksikliği var. Bu iletişim eksikliğinin giderilmesi gerekir. Yani ÇEVKO’nun bu konudaki bütün iyi niyetli çabalarının projenin bütün Türkiye’yi kapsamaması anlamında yeterli olmadığını düşünüyorum. Tek başına zaten başarması mümkün değil.

ÇEVKO’nun bu konuda yapmış olduğu bir çok girişim var. Yarışma, ödül törenleri, kongre ve toplantılar ile iletişim konusunda başarılı çalışmaları var. Ancak yeterli desteği bakanlık tarafından aldığını düşünmüyorum.

Yerel yönetimlerin geri kazanım sistemindeki konumlarını değerlendirir misiniz?

Yerel yönetimlerin zaten işin içerisinde olmadan sistemin başarıya ulaşma şansı yok. Ama illa yerel yönetimler tek başına yapsın anlamında söylemiyorum. Katkı verecek, yönlendirecek, projeyi sahiplenecek. Yani ilk başta, ayağa kalkamayan, yürüyemeyen projelerin, ayağa kalkması yürümesi ayakta durur hale getirmesi ve daha sonra özel sektöre bunu devretmesi ve daha sonra desteklemesi gerekiyor. En ufak köy muhtarından tutun, en büyük belediyesine kadar herke-

sin bu işin içinde olması gerektiğini düşünüyorum.

Sizce ülkemizde geri kazanım alanının gelişmesi için neler yapılması gerekiyor?

Bizim ülkemizde en büyük sıkıntı, toplumun iletişim kanallarının tıkalı olmasından kaynaklanıyor. Toplumun iletişim kanalları yazılı ve görsel basın. Maalesef yazılı ve görsel basın Türkiye’de tarihi değerlere, çevresel değerlere ve ülkenin aslında ihtiyaç duyduğu, gelişmeyi sağlayabilecek, eğitim, sağlık ve birey için spor – görsel spor demiyorum – yer ayırmayan bir yapıya sahip hale geldi. Geri kazanımın faydaları, ayrıştırmanın önemi vurgulamak üzere, birilerini bu yönde dizi içerisinde hevesli, işe ilgi duyan biri olarak gösterebiliriz, halk için bilgilendirici olacak ama bunları göremiyoruz.

Geri kazanım alanında geleceğe yönelik projeleriniz hakkında bilgi verir misiniz?

Biz geri kazanım projesine, evsel atıklarla başlamıştık, arkasından pillerin ve atık lastiklerin değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapıldı. Daha sonra atık yağlar ile ilgili çalışmalar yapıldı. Bu arada tabii daha önce bahsetmiş olduğunuz ambalaj atıkları ile ilgili yasa çıkar çıkmaz onlarla ilgili çalışmalar yapıldı. Şimdi ise Kadıköy Belediyesi elektrikli ev aletleri ve elektronik aletlerle ilgili ayrı bir ayrıştırma merkezi kurdu ve şu anda belediye bünyesinde yürütülüyor. Belki bir müddet sonra bu da özel sektöre verilecek ama bizim el attığımız projeler hiç yapılmayan projeler. Türkiye daha çok eksik var. Bizde bir inşaatı yıkarsınız, kapı cam çerçeve demir atıkların hepsi gider çöpe ve gömülür. Türkiye yıktığı inşaatların çıkan betonundan demirine camına ve oradan çıkan ahşabına kadar değerlendirdiği gün sorunu halletmiş olacaktır, çevre sorununu halletmiş olacaktır tam anlamıyla. Ama şu anda biz ayrıştırmamız gereken şeyi gömüyoruz. Gömdüğümüz sürece de bu projelerin sonuca ulaşacağını söyleyemeyiz. Sonuca ulaşma gömmedüğümüz gün başlayacaktır. 🌱

RÖPORTAJ: Kaan Arda - Cem Ertürer